

Ufficio Stampa della Provincia autonoma di Trento

Piazza Dante 15, 38122 Trento

Tel. 0461 494614 - Fax 0461 494615

uff.stampa@provincia.tn.it

COMUNICATO n. 1871 del 04/07/2025

In trëff von zboate tage protagonistn soinz gest di Kulturinstitut ladinar, möknar un zimbar boda hãm draugeredet pinn åndarn realtét von Beleschlãnt

Låntnem un kulturàl identitét: ka Tria dar earst internatzionàl tagung übar di zungmindarhaitn

[Cimbro] 'Z iztase gehaltet an mitta 2 un an fintzta 3 von höbiat in da groaz Saal vodar Redjong Trentino/Südtiról dar earst internatzionàl tagung übar di låntnem von zungmindarhaitn in Beleschlãnt, vürgelekk von redjonàl asesór vor di zungmindarhaitn Luca Guglielmi pittnåndar pittar Universitét vo Tria.

An okasiong zo vennase un zo übarlega aftnan tèma boda geat garade zo graiva å di identitét von kamòuschaftn un boda sik in schatz von låntnem azpe a gruntliche strumént zo geba vèrt in zungen von zungmindarhaitn. Zbisnen in bichtegarstn moméntn von zboate tage izta sichar gest dar trëff boda hatt gehatt azpe titl “Di låntnem von zungmindarhaitn von alpinar raum” bodase soin gevuntet zo reda studjös, vortretar von istituziongen un kulturàl arbatar.

“Da autonome Provìntz vo Tria iz gest guat zo stiana nã in tèma von låntnem azpe niamat åndarst – asó hatta khött di **Sabrina Rasom** dirèktören von ladinar kulturinstitut “**Majon di Fascegn**” – übarhaup vor bazta ågeat in tabéln boma vennt in di lentar. Ma hatt o guat gearbatet aftz zèrte eleméntn azpe di nem von prukkn, von flüzz, von khlumman plètzt”.

Di dirèktören hatt o khött darzuar ke 'z soinda, però, no ummar tabéln un kartèlln boda nèt soin khent vornaügart.

“'Z iztada mångl a pezzarna pintom zbisnen in provintziàln emtar un in Comun General de Fascia un dar ladinar Kulturinstitut zoa auzzobèksla di tabéln boda soin dareltart – ditza hatta no khött di Rosom – un bichte beratzt o innvången oranizatziongen azpe dar CAI, di SAT un 'z Åmt vor in turismo zoa azza alle nützan di ufitzieàl låntnem in da ladinar zung.

Di rasom hatt darzuar gemacht merchan ke 'z izta mångl azta berda arbatet auz von Fassa tal o boaz dise sachandarn: Ma sait nèt ladinar lai in ünsar tal. Berda khint vo auz o tarft nützan di djüstn låntnem, in dupplzung sèmm bosada soin, odar aftz ladinar boz iz obligatòresch un ufitzieàl darkhennt.

Di **Claudia Marchesoni**, dirèktören von **bersntoler Kulturinstitut** hatt, anvétze, geredet vo bia 'z khemmenda genützt di låntnem inn pa pèrng: “Mearare vert khintz vür ke 'z khemmenda genützt benn dar belese un benn dar möknar låntnãm un, anvétze, berda iz ummar pa pèrng un nützt låntkartn odar didjitàln strumént hatt mångl zo venna hèrta di gelaichegen nem. 'Z billdada soin soi zait – hatta no khött di Marchesoni – auzolega an sistèm boda nützt di djüstn låntnem un in da gelaichege zait gebe di djüstn informatziongen in laüt boda gian pa pèrng. Aftz ditza iz bichte arbatn pittnåndar pinn sèlln boda schraim di hãntpuachan, boda nåstian in staing odar boda haltn an blog, zo machanen khennen di zungmindarhaitn un zo lirnanen bia bichte 'z iz nèt umbèksln di låntnem, ditza gebat zuar zo macha mindar konfusiong un zo halta di identitét von fòlk.”

A bichtegar schütz iz khent vo berda hatt geredet von sèll boda iz khent getãnt atz Lusérn, merchanthe in groaz vèrt boda hãm di stòregen låntnem konfronto in sèlln “ufitzieàl”.

“Furse dar gesetzgeber, odar no pezzar, di politika hettat gemak soin eppaz mearar koradjosat – hatta khött dar **Fiorenzo Nicolussi Castellan** kulturàl mittarbatar von **zimbar Kulturinstitut** – ma gloabet hèrta ke dar ufitzièll lântnâm saibe nèt dar sèll stòrege. Anvétze, sèmm boda dar traditzionàl lântnâm iz no lente un genützt schöllatmen gem in vèrt boden zuarsteat, vortnemmente azta iz mångl in sèll ufitzièll boda iz mindar gekhennt. Atz Lusérn – izzar gânt vür zo khöda – habar ågegheft sa in di djar sintzekh zo kheara zo nütza un zo geba vèrt ünsarn lântnem. Di tabéln pinn nem von plètz soin geschribet aape biar groaz un vil vert no gröazar baz atz belesch. Baispil, dar stòrege lântnâm “eck”, boda bill soin gemuant hügl azpe biar, hatt nicht zo tüana pitt “via Roma”. Bar schöllatn hãm in koradjo zo nütza bazta iz ünsar”.

“Disar tagung iz an earstar grütlicher tritt aftnan bege zo khenna pezzar dise tème bobar bölln machan azpe redjong – hatta khött **dar redjonàl asesór vor di zungmindarhaitn Luca Guglielmi** – ma redet nèt lai vo nem un tabéln: di lântnem soin gedenkh, identitét, stòrdja gelebet von lentar.

Übarhaup steata no offe di questiong von nem von staing in Trentino/Südtiról, a tèma boda no vor djar saitma gest gerift zo macha an akòrd pinn natzionàl Governo, ma boda nia iz khent nòrma. ’Z izta khent di zait zo kheara drauzoredasan un asó rivan aftna nòrmen boda, nå in sèll boda auzmacht ünsar spetziàl Statütt, gitt zur in zboa Provintzàn zo maga machan autonome gesetz aftz dise materdje.

Service Video

<https://drive.google.com/drive/folders/1OmOEucDSq7eGzIplYmru6E0wM2IZBZeI?usp=sharing>

Übarsetzt von Schaltarle vor di zung von Toalkamou vodar Zimbar Hoachebene

(cdt)